

schen haard, als buiten de wereld wit is en de vroege donkerde de avonden lang maakt.

En overeenkomstig die sfeer is hun inhoud. Iets geheimzinnigs waast over de meeste verhalen, het boven-natuurlijke speelt in vrijwel alle de hoofdrol, een heel duidelijke toepassing ligt in alle besloten. De luisteraars genieten, maar krijgen tegelijk een les mee. En die les, omtoevord door de macht van het wonder, vindt gemakkelijken ingang.

Zoo is er de sproke, die de grootheid teekent van hem, die zijn leven wil offeren voor een belangrijke zaak; elders komen uit de winst van vriendelijke gelachten over een medemens, de zegen van zorg en arbeidzaamheid, de kracht der berusting, het doel van alle zwaarigheden en zogen, het roepingsbesef, de rijkdom van den deemoed, enz. En dat alles in verhalen van half-mythisch karakter, waar volksgeloof en volkstraditie eenvoudige-schoone draden doorheen weven.

Eigenaardig is daarbij de vermenging van bestanddeelen: de tooverformule staat er naast het Godswonder, de elfen treden er op naast de engelen, de predikant is er naast de trollen. Juist die vermenging echter geeft de verhalen het karakter van sproken: ze doet ze naief zijn en bekoorlijk. „Het wonder“, „De Poppenjuffrouw“, „Prest-Jan en de trollen“ zijn als echte voorbeelden aan te halen en de vertaalter heeft de sproke-kleur weten te bewaren op lofwaaardige wijze.

Van die kleur hangt heel de indruk af. Het verhaal van Prest-Jan b.v., den predikant tegen wien de gemeene trollen hun boosaardige plannen smeden, zou zijn waarde geheel verliezen, als niet juist die trollen-streken, die immers in het volksgeloof zoo'n groote plaats innemen, de hoofdzaak vormden. En de sproke van den ouden baron Knut zou een zinloos verhaaltje zijn, als niet de griezeligheid van de heimelijk gevreesde spookerij er achter stond. In de sfeer van het midwinterleven langs de verre landwegen in de eenzaamheid van de donkere bosschen hooren die kleureffecten bij de realiteit.

Ik zei hierboven dat de godsdienstigheid van deze sproken aan den geest van het Christendom verwant is. God is de helper in den nood, de hoorder van het gebed, de beschikker van alle dingen, de kenner van de roerselen der ziel.

Maar deze christelijke trekken zijn aan den anderen kant ook weer door allerlei invloeden overwoerd. De tooverstaf en het tooverwoord doen ook het hunne aan de oplossing der dingen toe. De elf en de engel zijn wezens van gelijk karakter. Het wonder is een moreel hulpmiddel, dat de moeilijkheden wegneemt op boven-natuurlijke wijze. God is een verre grootheid, de opperste der onnawijsbare machten, enz.

Deze en soortgelijke vergoedingen doen ten slotte iedere positieve gedachte in deze sproken ontbreken. Ze zijn moraliteiten, maar zonder diepte, opwekkingen tot het goede, maar zonder dat het goede eenig hooger inhoudsbegrip heeft. De natuurbeooging en de zedelijke verheffing zijn grootheden van gelijken rang als de mystieke godsdienstigheid: de laatste is weinig meer dan kleur en sfeer.

Meer als typische literatuurvorm is dus deze bundel voor ons van betekenis dan als lektuurboek. Maar als proeve van zijn soort is hij heel goed, echt een voorbeeld van een bij uitstek Skandinavisch kunstgenre, dat in zijn eenvoud en eigenaardige localiteit aantrekkelijk is. Wie van sproken houdt, omdat ze de intimiteit van midwinteravonden verhoogen, die kan hier terecht.

C. T.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

De heiligmaking.

I.

Uit d. L. ontving ik twee vragen.

De eerste gaat over de heiligmaking; de tweede over de belijdenis van Christus als den eenigen en algenoegzamen Zaligmaker.

'k Beantwoord ze in de orde waarin ze gedaan werden.

Eerst dan die over de heiligmaking.

Inzender vraagt, waarvoor de heiligmaking eigenlijk te houden is: voor een werk Gods of voor een werk van den geloovige zelf. En hij verbindt daaraan dan nog enkele andere vragen, als: of, zoo de heiligmaking een werk Gods is, dit werk dan niet rusteloos en onafgebroken voortgaat tot het voltooid is, en of, zoo dat niet het geval is, God de Heere dan niet Zijn werk, zij 't ook slechts tijdelijk verloochent. — Zóó althans meen ik zijn bedoeling juist weer te geven.

Wat nu de eerste vraag betreft, is de heiligmaking, naar de Heilige Schrift, ongetwijfeld een werk, niet van den geloovige zelf, maar van God, die haar schonk in Christus en werkt door den Heiligen Geest.

Uit den overvloed van getuigenissen der Schrift, breng ik alleen de volgende onder vragers' aandacht.

Het is, naar Filipp. 2:13, God, die bij Zijn volk „werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen“.

Het is God die „het goede werk dat Hij in de geloovigen begon, ook voleindigen zal tot op den dag van Jezus Christus“ (Filipp. 1:6).

Het is van God, dat de Apostel Paulus den Thesalonicensen toebidt (1 Thess. 3:13) dat Hij hunne harten moge versterken om onberispelijk te zijn in heiligmaking voor Hem, en (1 Thess. 5:23) dat de God des vredes zelf hen heilige geheel en al, en hun geheel oprechte geest en ziel en lichaam onberispelijk bewaard worde in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus.

Deze enkele getuigenissen der Schrift zijn voldoende. Ze roepen van zelf tal van andere voor onze aandacht.

Trouwens, als we de heiligmaking maar recht verstaan: niet als een werk van dankbaarheid waarmee een verlorene door Christus, Gode iets zoekt te vergelden voor de hem bewezen genade (Remonstrantsch), maar als zelve begrepen in de verlossing door Christus, en bestaande in de voortgaande vernieuwing naar 't beeld Gods, die een aanvang nam met de wedergeboorte — is het ons aanstonds duidelijk, dat er hierin voor een eigen en zelfstandig werk van den geloovige geen oogenblik plaats is; dat de heiligmaking evenzeer als de wedergeboorte een genade-weldad Gods moet zijn.

spruit van het mensdom, tegenwoordig, naast elkaar, achter elkaar, schouder aan schouder, want op de groote aardbol is geen plaats te over om zulk een aanzienlijke menigte te bevatten als die van alle mannen en alle vrouwen die op deze wereld kwamen en die er zullen komen... Dat alles vormt een laag, een uitgestrektheid van menschen waarvan het oog de grenzen niet vermag te vallen. Er wordt geen grasspriet meer gezien, geen zandkorrel, geen sneeuwvlok... maar alleen een soort van bruinachtig en korrelig vloerleed, dat daalt en zich voegt in de inzinking der valleien, zich bult en toespitst met de bergen, zich plooft, en, rijzend, zich spreidt, samengepakt en aanéenklevend als een onmetelijk visschenkuit“.

... Aan elkeen dier ternauwernood zichtbare bolletjes ontsnapt een ontzinde, verbijsterende schreeuw die ieder onophoudelijk herhaalt: „ik, ik, ik, ik!“ zonder aan iets anders te denken, zonder zich te storen aan zijn burens, met hetzelfde onvermoeibare, ongebreidelde roepen, in alle geleerden, op alle rangen, zoover en zoo diep als deze rosse massa van wemend leven zich uitstrekt, „ik, ik, ik, ik“. Merkwaardig woord, en dat alleen maar mogelijk is gemaakt doordat het in elk dier kleine korrels de echo is van iets oneindigs, de onpeilbare identiteit zonder welke geen enkele dezer monden zich zou kunnen openen.

... En ziehier, in de mateloze hemel waarin de werelden wintelen, ziehier, voor onze oogen de groete aardbol, voortgestuwd door de machtige voet van den Aartsengel, draaiend, dompelend in de eindeloze ruimten, neerstortend langs de wegen van de afgrond, terwijl een stem, een geluid, een geschal van onberekenbare draagwijdte, losbreekt uit zijn flanken: een éénig „Ik!“ dat, loskomend in de ruimte, geen grenzen ontmoet in

Deze weldaad heeft God, als alle zaligmakende weldaden, niet minder dan de rechtvaardigmaking. Zijn volk geschonken in Christus.

Christus is hun van God geworden, niet alleen tot wijsheid en rechtvaardigheid, maar ook en evenzoo tot heiligmaking (1 Cor. 1:30).

In Christus Jezus zijn ze, als Gods maaksel, geschapen tot goede werken, welke God voorbereid heeft (Ef. 2:10).

Ze heeten altoos weer „geheiliden in Christus Jezus“.

In Christus Jezus kunnen Heere zijn ze „der zonde dood en Gode levende“ (Rom. 6:11).

Christus is de ware wijnstok, uit wien alleen ze vrucht kunnen dragen, en zonder wien ze niets kunnen doen (Joh. 15).

De weg, waarin deze weldaad hun toekomt is dezelfde als die waarin ze alle andere deelachtig worden: Het is die van hun mystieke eenheid met Christus. Ze zijn in Christus (Joh. 15, 2 Cor. 5:17), ranken van den waren wijnstok (Joh. 15), leden van Zijn geestelijk lichaam (Ef. 4). En deze vereeniging komt tot stand door 't geloof (Ef. 3:17).

En dezelfde Geest die dit geloof werkt, en dóór 't geloof hun geestelijke eenheid met Christus tot stand brengt, eigent hun uit de volheid van Christus, met alle andere heilsweldaden, ook de weldaad der heiligmaking toe.

Evenals ze door Hem in den naam des Heeren Jezus gerechtvaardigd zijn, zijn ze ook door Hem afgewassen en geheiligd (1 Cor. 6:11) — Ze leven door den Geest (Gal. 5:25). Ze zijn uitverkoren, naar de voorkennis Gods des Vaders, in de heiligmaking des Geestes (1 Petr. 1:2; en 2 Thess. 2:13). De Heilige Geest is de Geest der heiligmaking (Rom. 8:14).

Uit al deze Schriftuurplaatsen is het wel duidelijk, dat de heiligmaking geen werk is van ons, maar een werk Gods, in Christus, door den Heiligen Geest.

Dat is de heiligmaking naar haar passieve zijde, d.w.z. naar die zijde, waarbij de geloovige passief is, waarbij hij lijdelijk is: het voorwerp van een werk Gods, dat hij ondergaat, dat in Hem wordt gewrocht.

Doch naar zijn aard en bestemming gaat dit werk daarin niet op, komt het daarin niet tot zijn einde. Het zet zich door, en het loopt uit in de activiteit van hem die aldus geheiligd wordt. Gelijk onze belijdenis in Hfdst. 3 en 4, Art. 12 van de Dordsche Leerregelen het zoo juist en schoon zegt: dat bij alle degene in wie God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, de wil, zijnde nu vernieuwd en van God bewogen, ook zelf werkt.

En het is naar deze actieve zijde, dat de Schrift van de heiligmaking spreekt, in tal van uitspraken, die op min-kundigen wel den indruk maken, als schreven ze de heiligmaking aan den geloovige zelve toe.

Zóó: in de vermaning van Christus aan de Zijnen, dat ze veel vrucht zullen dragen, en van de Apostelen aan de Christenen, aan wie ze schrijven, dat ze de heiligmaking zullen najagen (Hebr. 12:14), dat ze den ouden mensch zullen afleggen en den nieuwen mensch zullen aandoen, (Ef. 4:24), dat ze hun heiligmaking zullen voleindigen, en zooveel meer.

Doch het is duidelijk, dat daarmee de heiligmaking even weinig tot ons werk wordt gemaakt,

het gebied der werelden; een „Ik“ dat het heelal vervult! En dat eenige „Ik“ dat de som is van al die ik-jes, uitgeroepen door alle menschen, is, in de Oneindige ruimte, niet anders dan het beeld en de gelijkenis van het al-een-ig Goddelijke Ik.

Toen kwam er een langdurige stilte. — En dat groote, alles-omvattende Ik, hernam na verloop van tijd M. de Mauvert, is daar alle keeren dat hij „ik“ zegt, het oneindige „Ik“ dat hij in u moet beseffen en zonder verslappung of respijt moet aanschouwen... En wat met de vlinder gebeurd is, geeft u de zekerheid, mijn zeer geliefde vriendin, dat hij weldra verlost zult zijn van uw bleek en somber ledig.

De zelfde stilte kwam weer terug. Zij keek hem na door de zaal heen. Zij zag ons na elkander aan, met vragende en onrustige blik.

— Dat hadt je me nooit gezegd, fluisterde ze. Men voelde, dat zij bijna bedeesd geworden was.

— En dan, wat moet ik dan dóén?... Wat noem je: zijn ik aanschouwen?... Wat beteekent dat?

— Degene die kwaadsprekt van zijn broeder en die daarin geniet, aanschouwt zijn ik, antwoordde hij. Degene die een heftige aard heeft, en de oogen niet onmiddellijk afwendt van de beeltenis der gebaren van zijn demon, beschouwt zijn ik. Degene, die in zijn hart het zot geklap der ijdelheid hoort, en zich niet haast, een groot laken te werpen op al de spiegels van zijn huis, aanschouwt z'n eigen ik. Als men een scherp woord heeft gebezigd tegen iemand en men naderhand geniet van z'n overwinning, dan aanschouwt men z'n ik, maakt men deel uit van die ontelbare menigte; men roept „ik, ik, ik, ik“. Zijn blik slaan op al wat ons wedervaart, op onze teergevoeligheid, op onze wrok, op onze vrees, op onze zwakheid, op wat men z'n droomen noemt, wat men z'n vernuft noemt, dat is het aanschouwen van

als het ge-
werk en
kracht van
gewrocht

Hier is

eenzelfde

kenden we

eigen wer

Hier een

onszelven,

vrucht aan

zo of van

is van der

de tak is

Het wat

boek zelve

voor een

Zóó en

verhouding

sieven e

Zoo doe

zich-zelfen

zijn ranke

doet het d

vernaant

zaligheid i

die in U

naar Zijn

Doch hic

vragen op,

Het ant

welzijn, te

B.

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Het antwoord uit den Hemel.

(La réponse du Seigneur.)

IV.

In het schemerdonker, in nadenken verzonken, ging hij van het eene eind der zaal tot het andere, telkens tusschen de groote zilveren bloemendragers door, die de tafel nog sierden, tot aan de balcondeur, waar zijn zwijgende silhouet zich zwart afteekende op de bloemen van de tuin waarin het nog licht was.

Eensklaps kwam hij tot ons terug, bleef staan en zei deze onverwachte woorden:

— God, dat is Ik.

— Wel, nu wordt het pas mooi!... Hoe! God is dat jou?

— Ja, God, dat is Ik!... Maar het Ik waarover ik spreek is niet het ik dat u veronderstelt. Het is een gansch verschillend Ik, en waarvan ik zal pogen een vizioen te geven voor uw blik. Maar, om ons dat vizioen te verschaffen, moeten wij ons een groot gebeuren, een avontuur indenken; en dat avontuur is zóó: Wij stellen ons onze aardbol voor zooals zij in haar levende eenheid zich voordoe aan onze gedachten, met hare talloze landen. We gaan de aarde in hare ontzagelijkheid met één blik omvatten, en, in onze verbeelding, samenroepen alle menschenrassen die er zijn geweest, die er zijn en die er zullen zijn: de blanke rassen, het zwarte, het gele; in die rassen alle geslachten, en in die geslachten alle individuen. Aldus zijn allen, vanaf Adam, tot de allerlaatste

zijn ik. W.

zijn erge

wat daarb

wat hij „z

onverderfe

Leven is, b

Eeuwighe

zijn eigen

ontwaarde.

— Denk

fluisterde

nogmaals

Ik knikt

— En d

nog zachte

Hij antw

— Schri

die hij ken

Goedheid,

hartigheid,

zoo voort,

zijn ontall

dan in uze

dat in het

flonkerend

sterrengew

Als hij dat

weerspiege

worden.

— Maar

riep de o

sprookje.

dat op de

dorpskind

— Ja, l.

vertellen.

droppel d

ik, ik“, m